

Bilag 2

Fra Borgmesterens Afdeling

Dato 26-08-2022

Forudsætninger i forslag til budget 2023-2026

I dette bilag gennemgås forudsætningerne for budgettet.

De præsenterede tal er fortrinsvis opgjort på baggrund af tabel 2, der viser den økonomiske situation, som den ser ud, efter der er gennemført de besparelser, der er beskrevet i indstillingen om budgetforslag for 2023-2026. Endvidere er det beskrevet, hvordan de budgetterede service-udgifter udvikler sig både med og uden besparelser.

Beskrivelserne af den økonomiske udvikling i budgetforslaget for 2023-2026 sker i dette bilag ved at sammenligne med det vedtagne budget for 2022. Det vil sige, at fokus er på den økonomiske udvikling hen over årene i perioden 2022-2026.

Der henvises til bilag 3 for en beskrivelse af ændringerne i de enkelte år 2022-2025 i forhold til det, der var indeholdt i budgettet for 2022-2025. Fokus i bilag 3 er således de ændringer, der er sket i de enkelte år, siden byrådet sidste gang blev forelagt økonomien i budgettet.

1. Budgetforudsætninger

I dette afsnit er beskrevet de nye forudsætninger, der ligger til grund for nøgletallene i forslag til budget 2023.

I nøgletallene indgår det korrigerede budget for 2022. Korrigeret budget for 2022 er det vedtagne budget for 2022 ajourført med de tillægsbevillinger, der er

magistratsgodkendt ultimo juni 2022. Endvidere er der korrigeret for konsekvenser af regnskab 2021.

Efterregulering af budgetmodeller og kompensation til Sociale Forhold og Beskæftigelse

Med budgetforlig 2021 blev det besluttet af indføre efterregulering på de demografiske budgetmodeller. Første efterregulering fandt sted ifm. regnskab 2021, men den anvendte model er efterfølgende vurderet uhensigtsmæssig, hvorfor der er blevet udarbejdet en ny, mere retvisende og simpel model, som det administrativt er besluttet at tage i brug fra og med regnskab 2022. I overgangsåret 2022 er der lagt op til, at Sociale forhold og Beskæftigelse kompenseres for forskellen mellem efterreguleringen ifølge den gamle og den nye model, da den nye model giver anledning til en stor, negativ efterregulering på dette område, som i forvejen er presset økonomisk. Kompensationen forventes at være ca. 28 mio. kr., som Sociale forhold og Beskæftigelse ikke efterreguleres med. Selve efterreguleringen håndteres ifm. regnskab 2022.

Budgettering af Ukrainske flygtninge i budgetforslaget

Budgetforslaget er lavet med udgangspunkt i valg af statsgaranti til budgettering af skatter og generelle tilskud. I det statsgaranterede befolkningstal indgår der på landsplan, at der pr. 1. januar 2023 er 30.000 ukrainske flygtninge i kommunerne, heraf 1.647 i Aarhus. Disse indgår ikke i den nyeste befolkningsprognose for Aarhus og dermed heller ikke i de aarhusianske udgifter til fx budgetmodellerne. For at opnå balance mellem forudsætningerne i budgettets udgifts- og indtægtsside er der derfor optaget en reserve på 79 mio. kr. i 2023 til finansiering af en efterregulering af budgetmodellerne m.v. Reserven er beregnet som forskellen mellem indtægterne fra bloktilskuddet, henholdsvis med og uden ukrainske flygtninge.

Prisfremskrivning af gas og el

I afdelingernes budget besluttede Magistraten ekstraordinært at undlade prisfremskrivning af budgetterne for udviklingen i gas og elektricitet fra 2021-2022, da Aarhus Kommune har fastprisaftale på el og ikke

bruger gas i opvarmningen. Kompensationen for stigende priser på disse områder, som er præget af meget store prisstigninger, vil dermed ikke skulle bruges på disse områder.

På baggrund af Finansministeriets skøn for prisudviklingen fra 2021-2022 har Aarhus Kommune en gevinst på henved 14,2 mio. kr. fra 2022 og frem. Finansministeriets skøn for prisudviklingen for 2021-2022 er fra maj 2022, og indeholder bl.a. forventninger om (stærkt) faldende energipriser i resten af 2022, hvilket dog, jf. forbrugerprisindekset, stadig langt fra er tilfældet. Tværtimod er den nuværende forventning, at energipriserne forbliver høje og dermed isoleret set vil indebære en positiv efterregulering af priserne til næste år. På den baggrund er der i budgettet indlagt en forudsætning om en gevinst på prisudviklingen for gas og elektricitet fra 2021 til 2022 på i alt 35 mio. kr. Mankoen mellem de 14 og de 35 mio. kr. er fra 2023 indlagt som et forventet højere bloktilskud.

Den endelige opgørelse af gevinster sker i forbindelse med regnskab 2022.

Tab som følge af tilpasning af den centrale refusionsordning

Den centrale refusionsordning vedrørende særligt dyre enkeltsager blev tilpasset fra og med 2021, hvilket på landsplan forventedes at betyde, at de samlede refusionsindtægter ville stige med knap 2 mia. kr. i 2021. Ordningen forventes først fuldt indfaset i 2049. Forøgelsen af omfanget af refusion i den centrale refusionsordning blev modsvaret af en tilsvarende reduktion af det kommunale bloktilskud. Korrektionen blev udmøntet fuldt ud til de berørte afdelinger.

Da der var usikkerhed om det præcise niveau af merindtægterne, blev det aftalt, at niveauet for korrektionen hvert år skulle forhandles i regi af balancen i økonomiforhandlingerne for at få den reelle effekt af ændringerne. Såfremt merindtægterne fx viser sig at være mindre end forudsat på landsplan, vil kommunerne blive kompenseret herfor via balancetilskuddet.

I forbindelse med Regnskab 2021 blev den faktiske mer-refusionsindtægt opgjort for afdelingerne. Der var en forskel mellem de faktiske merindtægter og de forventede merindtægter på ca. 31 mio. kr. i 2021. Afdelingerne blev kompenseret permanent for denne afvigelse. I 2022 blev den finansieret af en afsat reserve, mens den fra og med 2023 blev finansieret af kassen, idet der blev forventet en central korrektion af balancetilskuddet som følge af afvigelser på landsplan mellem de forventede merindtægter og de faktiske merindtægter fra refusionsordningen.

Det har nu vist sig, at udviklingen i refusionsindtægterne på landsplan har udviklet sig markant mere positivt end i Aarhus, hvorfor der ikke er blevet udmøntet en central korrektion i kommunerne balancetilskud. Der vil derfor være et permanent tab på ca. 31 mio. kr., som finansieres af kassen. Dette er et udtryk for, at Aarhus har markant færre af de dyre sager end en gennemsnitskommune.

Kompenserende klimahandlinger

2021-klimaregnskabet for Aarhus Kommune som concern viste, at der blev udledt 2.347 tons CO₂ for meget ift. det bindende klimamål. Derfor foreslår Teknik og Miljø tre kompenserende initiativer for at imødekomme den manglende udledningsreduktion. For det første at etablere solcelleanlæg på en række kommunale bygninger via klimaselskabet, hvis etablering er støttet af klimafonden. Det kræver en estimeret investering på 101 mio. kr., men da pengene hertil lånes af klimaselskabet, påvirkes kommunens samlede låneramme ikke. For det andet styrkes energiledelsen i de kommunale bygninger, hvilket vurderes at koste 1,6 mio. kr., som de involverede magistratsafdelinger finansierer. For det tredje foretages en ny runde energirenoveringer af den kommunale bygningsmasse i regi af Aa+-projektet, der fungerer som driftsfinansieret anlæg. Fælles for initiativerne er, at de ikke kun forventes at nedbringe CO₂-udledningen, men også på sigt kommunens energiudgifter.

Initiativerne er nærmere beskrevet i et notat, der er vedlagt som baggrundsmateriale.

Skyggepris og klimaafgift

Byrådet vedtog i april indstillingen om skyggepriser og klimaafgift på dele af kommunens indkøb. Den interne klimaafgift på benzin, diesel og flyrejser er trådt i kraft, mens afgiften på fødevarer forventes at være implementeret 1. september. Afgifterne på fødevarer tilbageføres afdelingerne forlods, så afdelingerne på forhånd modtager det forventede afgiftsbeløb, der for perioden 1. september 2022 til 1. december 2023 er estimeret til 2,87 mio. kr. Bilag 15 forklarer processen nærmere. Klimaafgiften og skyggeprisen skal stige løbende, og det foreslås, at den fra 2023 hæves fra 850 til 1.000 kr./ton CO₂.

Indstillingen om intern klimaafgift indebærer også, at flere indkøbskategorier med tiden skal underlægges afgiften. Det foreslås allerede i år at udvide listen af klimaafgiftspålagte indkøb til også at inkludere mobiltelefoner, tablets, computerskærme, kopipapir og kunstgødning. Afgiften fra it-udstyr og kopipapir foreslås tilført Klimafonden, mens afgiften fra kunstgødning håndteres som forlods compensation ligesom afgiften på fødevarer. Den helt konkrete model udarbejdes senere, og fremlægges til politisk beslutning seneste ved forventet regnskab pr. 1. oktober.

I indstillingen om skyggepris og klimaafgift indgik også overvejelser om at pålægge bygge- og anlægsområdet klimaafgifter. Dette foreslås ikke gjort i budget 2023, da der i første omgang foregår et arbejde med at fastsætte kriterierne for udmøntning af 5 pct.-puljen til bæredygtigt byggeri. DI – Dansk Byggeri er involveret i arbejdet, inden indstillingen sendes frem til byrådet i løbet af efteråret 2022.

Budget for kommunal medfinansiering i 2023

Det kommunale budget for medfinansieringen af sundhedsvæsenet er som i de senere år fastlåst, og dermed uændret i forhold til budget 2022. Det er endnu usikkert, hvad der vil ske på området efter 2023.

Budgetmodeller

Konsekvenserne af budgetmodeller er indarbejdet som en del af budgetforslaget. Der findes budgetmodeller på socialområdet, ældreområdet og børn- og ungeområdet. Endvidere er der budgetmodeller på afledt drift af nye veje samt hjælpemidler.

Disse modeller ændres som følge af den seneste befolkningsprognose samt ændringer i efterspørgselsprocenter med mere. Konsekvenserne af budgetmodellerne fremgår af tabel 1.

Tabel 1. Udgifter som følger af budgetmodeller

- 1.000 kr. -	B2023	BO2024	BO2025	BO2026
Børn og Unge	-79.130	-47.370	-13.196	20.761
Ældreområdet	46.725	96.837	147.899	196.127
Socialområdet	-4.739	15.658	36.388	57.604
Hjælpemidler	5.491	11.259	16.942	22.695
Vejområdet	1.247	1.247	1.247	1.247
I alt	-31.409	79.389	193.899	305.845

På de områder, som er omfattet af budgetmodellerne, er der i 2023 - set i forhold til budget 2022 - mindreudgifter på 31 mio. kr. stigende til merudgifter på 306 mio. kr. i 2026.

1. 1. Emner der ikke påvirker nøgletallene

I det følgende beskrives en række emner, der ikke påvirker de økonomiske nøgletal i budgetforslaget, men som på sigt kan få økonomisk betydning.

Udviklingsplan for Østjyllands Brandvæsen

Befolknings- og byudviklingen i Aarhus indebærer et behov for en langsigtet plan for udviklingen af Østjyllands Brandvæsen. Store nye infrastrukturprojekter som fx Marselistunnellen, Aarhus Havn, et stigende antal el-biler og trusler i forhold til cybersikkerhed, terrortrusler og klimahændelser udfordrer det eksisterende beredskab. Situationen har været drøftet i brandvæsenets strategiske følgegruppe, og der arbejdes videre med at kvalificere en helhedsplan, som kan fremlægges til godkendelse i ejerkommunerne til næste år. Det foreløbige udkast til helhedsplan indebærer væsentlige udvidelser af brandstationerne især i Aarhus og i Skanderborg. I

henhold til den foreløbige udgave af helhedsplanen (se bilag 9 og baggrundsmaterialet) er der brug for et budgetløft til Østjyllands Brandvæsen på 70,6 mio. kroner om året, når den er fuldt indfaset i 2030. Heraf skal Aarhus Kommune dække de 55 mio. kroner. Problemstillingen håndteres i budgettet for 2024.

I den supplerende regnskabsindstilling for 2019 blev det besluttet, at den økonomiske ramme for Østjyllands Brandvæsen skulle svare til budget 2022 inkl. prisfremskrivning. Derfor friholdes Østjyllands Brandvæsen for besparelser.

2. Resultatopgørelsen

De præsenterede tal i den resterende del af dette bilag er fortrinsvis på baggrund af tabel 2. Tabellen viser den økonomiske situation med de forudsætninger herunder de tiltag, besparelser og effektiviseringer på ejendomsområdet, der er beskrevet i indstillingen om budgetforslaget for 2023-2026.

Tabel 2. Resultatopgørelse. Overskud og finansiel egenkapital 2021-2026

	R2021	B2022	KB2022	B2023	BO2024	BO2025	BO2026
	- mio. kr. / løbende priser -						
Skattefinansierede nettoudgifter							
Drift, ekskl. "hvile i sig selv" virksomheder (2023-priser)	22.488	22.819	22.593	22.579	22.630	22.619	22.730
Pris- og lønstigninger	-982	-632	-626	0	702	1.424	2.180
Renter	-37	-16	-15	-49	-40	-40	-21
Finansielle tilskud	343	164	380	182	213	206	492
Skattefinansierede driftsudgifter i alt	21.812	22.334	22.331	22.713	23.504	24.209	25.381
Nettodriftsindtægter:							
Tilskud og udligning	4.416	4.328	4.328	3.491	3.252	3.334	3.475
Skatter	17.645	18.334	18.334	19.564	20.888	21.819	22.440
Drifts indtægter i alt	22.062	22.662	22.662	23.055	24.140	25.154	25.915
Resultat (overskud) vedr. de skattefinansierede driftsområder i alt*	250	328	331	342	636	945	534
Skattefinansierede nettoanlægsudgifter							
Anlæg, ekskl. takstfinansierede områder (2023-priser)	654	-110	-281	-151	1.811	1.632	953
Pris- og lønstigninger	-17	3	7	0	31	56	49
De skattefinansierede anlægsområder i alt	636	-108	-274	-151	1.842	1.688	1.002
Resultat (overskud) vedr. de skattefinansierede områder i alt*	-386	428	605	488	-1.205	-741	-465
Finansiering							
Ændringer i mellemværende med takstfinansierede områder (2023-priser)	14	10	22	24	11	11	11
Nettodriftsoverskud vedr. ældreboliger (2023-priser)	-27	-32	-32	-9	-37	-37	-56
Anlægsudg. til ældreboliger (90%) (2023-priser)**	0	70	132	44	72	7	0
Pris- og lønstigninger	1	-1	-3	0	0	-1	-4
Balanceforskydninger	-573	15	392	-67	-35	13	-20
Ændringer i den langfristede gæld	-885	-138	-199	108	74	-31	235
Ændringer i kassebeholdning	1.083	512	292	395	-1.291	-705	-634
Finansiel egenkapital***	-5.024	-4.589	-4.419	-3.925	-5.131	-5.874	-6.342

*Minus angiver et underskud

**De resterende 10 % er en skattefinansieret anlægsudgift.

***En negativ finansiel egenkapital angives med et minus. Den finansielle egenkapital består af kassebeholdningen plus langfristede tilgodehavender fratrukket den skattefinansierede lang- og kortfristede gæld.

For at gøre udviklingen i årene 2023-2026 så realistisk som muligt er den finansielle egenkapital i disse år opgjort på baggrund af det korrigerede budget for 2022. KB 2022 er baseret på tillægsbevillinger ultimo maj 2022, herunder de bevillinger, der er tiltrådt ved regnskabsafregningen for 2021.

3. Skattefinansierede driftsudgifter

De skattefinansierede driftsudgifter, som fremgår af tabel 2, er på 22.579 mio. kr. i 2023. I 2024 stiger udgifterne med 51 mio. kr. I 2025 falder udgifterne med 11 mio. kr. for så at stige med 111 mio. kr. i 2026. Årsagen til stigningen det sidste år skal bl.a. findes i væksten i budgetmodellerne.

3.1. Rammen for serviceudgifterne i budget 2023

I lighed med tidligere år blev der i årets økonomiaftale mellem KL og regeringen aftalt en maksimal ramme for kommunernes samlede udgifter på serviceområderne i 2023.

Rammen for serviceudgifterne i 2023 for Aarhus Kommune fremgår af tabel 3, og er opgjort til 15.669 mio. kr. Af tabel 3 fremgår ligeledes de budgetterede serviceudgifter i budgetforslaget for 2023-2026 hhv. før og efter gennemførelse af de besparelser samt effektiviseringer der er beskrevet i budgetforslaget.

Tabel 3. Serviceudgifter i 2023 - 2026

Mio. kr. 2023-priser	B 2023	BO 2024	BO 2025	BO 2026
Ramme for serviceudgifter	15.669			
Serviceudgifter i budgetforslaget før besparelser og effektiviseringer	15.846	15.929	15.875	15.943
Ledig vækstramme	-177			
Serviceudgifter i budgetforslaget efter besparelser og effektiviseringer	15.617	15.680	15.606	15.654
Ledig serviceramme	52			

Før besparelser og effektiviseringerne på ejendomsområdet (som først slår igennem i 2024) er serviceudgifterne i 2023 177 mio. kr. højere end servicerammen. Det betyder, at hvis kommunen ikke sparer, vil vi som udgangspunkt ikke leve op til den aftalte serviceramme i 2023.

Hvis det forudsættes, at alle besparelser og effektiviseringer rammer serviceudgifterne, vil de samlede serviceudgifter være 52 mio. kr. under servicerammen.

Det betyder, at kommunen vil leve op til den aftalte vækstramme i 2023. Det foreslås, at der i lighed med tidligere år optages en reserve til eventuelt øget forbrug af opsparring på de decentraliserede områder i det omfang, der er ledig vækstramme. En sådan reserve kan maksimalt udgøre 1 % af serviceudgifterne svarende til ca. 150 mio. kr.

Rammen for serviceudgifterne i overslagsårene er endnu ukendt.

3.2 Skattefinansierede overførselsudgifter

I Økonomiaftalen er der på landsplan skønnet et niveau for overførsler (primært forsørgelsesudgifter som førtidspension, forsikrede ledige, kontanthjælp, sygedagpenge m.v.) på 93,2 mia. kr. i 2023.

Overførselsskønnet er knap 4 mia. kr. lavere end i 2022, hvor udgiftsudviklingen har vist sig at være lavere end forudsat. Som følge heraf er der i forbindelse med Økonomiaftalen aftalt en midtvejsregulering af overførslerne på 7,2 mia. kr., idet vurderingen er, at overførselsudgifterne i 2022 vil være på ca. 89,8 mia. kr.

Med overførselsskønnet for 2023 forventes der en reduktion af overførselsudgifterne på 500 mio. kr. fra 2021 til 2023 svarende til 33 mio. kr. for Aarhus. De samlede overførsler bliver midtvejsvurderet i 2023, ligesom de bliver endeligt opgjort i 2024 i forbindelse med regnskabet for 2023, hvor der sker en efterregulering via budgetgarantien. I Aarhus laver magistratsafdelingerne deres eget skøn for overførselsudgifterne, og hvis disse afviger fra skønnet på landsplan, indarbejdes en korrektion af de indtægter, som er beregnet via KL's skatte- og tilskudsmodel. Dette sikrer parallelitet mellem udgifter og indtægter.

Der er i Magistratens budgetforslag optaget en ekstra reserve på overførselsområdet på 47,3 mio. kr. i 2023, 32,9 mio. kr. i 2024 og 9,6 mio. kr. i 2025 som følge af, at udgifterne til integrationsydelse og danskuddannelse oprindeligt ikke indregnede flygtningene fra Ukraine. Med denne reserve forventes de samlede udgifter til offentlig forsørgelse m.v. i Aarhus Kommune at falde med 354 mio.

kr. fra 2022 til 2023. Frem til 2025 forventes udgifterne til forsørgelse dog at stige, men til et niveau, der fortsat er lavere end 2021, som var væsentligt påvirket af konsekvenserne af corona. Stigningen fra 2023 og frem skyldes, at der forventes flere offentligt forsørgede som følge af den generelle befolkningsudvikling. I budgettets overslagsår er der ikke indarbejdet konjunktur-effekter – det baserer sig alene på forudsætninger om lovændringer, befolkningstilvækst samt de forventede virkninger af de vedtagne investeringsmodeller.

Tabel 4. Udgifter til overførselsindkomster i forhold til budget 2022

Mio. kr., 2023-p/I	2022	MB2023	BO2024	BO2025	BO2026
Indkomstoverførsler m.v.	6.299	5.945	5.977	6.019	6.072
Vækst i forhold til B2022	-	-354	-322	-280	-227

Udgifterne til overførsler skal ses i sammenhæng med indtægtssiden, som beskrives i afsnit 9 om udligning og generelle tilskud.

4. Pris- og lønforudsætninger

I budgetforslaget er der fra budget 2022 til budget 2023 budgetteret med udgangspunkt i KL's pris- og lønskøn fra juni 2022.

Lønbudgetterne er i budget 2023 fremskrevet på baggrund af KL's lønskøn fra juni 2022 med 2,91 %, mens prisskønnet ud fra KL's skøn er på 5,17%.

Anlæg er fremskrevet med 2,0 %, hvilket er KL's skøn fra juni.

Ved omregning af det faste priseniveau i 2022-priser til løbende priser (jf. tabel 2), er der indregnet en inflationsforventning på 3,1 % for overslagsåret 2024 til 2026 vedrørende driftsudgifter og driftsindtægter, mens der for anlægsudgifter og -indtægter er indregnet en inflationsforventning på 1,7 % i hvert af overslagsårene 2024 til 2026.

5. Finansielle tilskud

Kommunens udgifter til finansielle tilskud er budgetteret til 1 mia. kr. i alt i årene 2023-2026.

De finansielle tilskud vedrører blandt andet indskud i Landsbyggefonden. Der er fra 1. januar 2020 indført differentierede kommunale grundkapitalindskud efter den gennemsnitlige boligstørrelse for familieboliger. Det differentierede kommunale grundkapitalindskud er mellem 8 og 12 % afhængig af boligstørrelse. Grundkapitalindskuddet for ungdomsboliger og ældreboliger er 10 %.

I budgetforslaget er der for ældreboliger budgetteret med et kommunalt grundkapitalindskud på 10 % i hele budgetperioden.

Under finansielle tilskud er der desuden budgetteret med udgifter til lån til betaling af ejendomsskatter for pensionister m.v. samt opsparing til indskud i letbanen.

6. Renter

I korrigeret budget 2022 forventes der at være en nettorenteindtægt på cirka 15 mio. kr. I budgetperioden 2023 til 2026 ventes der at være nettorenteindtægter på gennemsnitligt ca. 37 mio. kr. årligt.

Nettorenteindtægterne er i hele budgetperioden beregnet ud fra en forudsætning om, at løbende positive og negative saldi på kommunens kassekredit forrentes med 0 % p.a. Samtidig forudsættes det, at 100 % af kommunens gennemsnitslikviditet er placeret i kapitalforvaltningsaftaler, og derfor forrentes med 2,5 % p.a., som er den rente, der budgetteres med for kapitalforvaltningsaftaler.

Det er ikke hensigtsmæssigt hele tiden at foretage justeringer i kapitalforvaltningsaftalerne i takt med at aktuelle afkast og gennemsnitslikviditet ændres. I praksis sigtes der derfor i kapitalforvaltningen som udgangspunkt mod, at kapitalforvaltningsaftalerne dækker mellem 90 % og 110 % af kommunens gennemsnitslikviditet.

Der budgetteres med en rente på 2,0 % p.a. for optagelse af nye langfristede lån.

Afvigelser mellem de budgetterede renteforudsætninger og de faktisk realiserede beskrives i forbindelse med indstillinger om forventet regnskab og regnskab.

Udviklingen i nettorenterne vedr. de skattefinansierede områder skal ses i sammenhæng med forbruget af likvide aktiver – herunder forholdsvis store kasseændringer, samt fuld udnyttelse af den kommunale låneramme.

Efterdønningerne af Covid-19 epidemien har resulteret i en udbudskrise, som er delvis ansvarlig for højere inflation og de efterfølgende rentestigninger. Renteniveauet i Danmark er stadig lavt sammenlignet med andre lande, men den er stigende i den nærmeste fremtid. Dette vil alt andet lige ramme kommunens fremtidige låntagning. Den nuværende krise har også sat sig i aktiemarkedet, hvilket skaber en del usikkerhed om den nuværende og fremtidige forrentning af kapitalforvaltningen.

7. Anlæg

Der er budgetteret med nettoanlægsudgifter på 768 mio. kr. i årligt gennemsnit i årene 2021 til 2026.

Tabel 5. Nettoanlægsudgifter i perioden 2021-2026

	R 2021	KB 2022	B 2023	BO 2024	BO 2025	BO 2026
<i>- mio. kr., 2023-priser -</i>						
Anlægsudgifter*	1.299	1.691	1.144	2.940	2.647	2.010
Anlægsindtægter	-656	-1.972	-1.295	-1.130	-1.015	-1.057
Nettoanlægsudgifter	642	-281	-151	1.811	1.632	953

*Inkl. den kommunale udgift til ældreboliger

Blandt de væsentligste anlægsprojekter i perioden er de større byudviklingsprojekter (de bynære havnearealer, Godsbanen, Lisbjerg, Sydhavns kvarteret, Tage-Hansensgade/Amtssygehuset) projekter under MOVE, aftalen om de udsatte boligområder, dagtilbuds- samt skoleudbygning, energirenoveringer samt vedligeholdelse og genopretning af kommunale bygninger og veje. Hertil kommer en lang række mindre projekter.

Anlægsindtægterne i perioden omfatter bl.a. jordsalgindtægter fra de større byudviklingsprojekter. Herudover er der indtægter fra andet jordsalg.

For de enkelte byudviklingsprojekter gælder generelt, at tidsforskydninger mellem udgifter og indtægter forudsættes dækket ind over hele udviklingsperioden, hvorfor måltallet for den finansielle egenkapital korrigeres tilsvarende. Det er fortsat vurderingen for de enkelte byudviklingsprojekter, at disse vil udvise økonomisk balance over udviklingsperioderne.

8. Skatter

De samlede skatteindtægter i budgettet for 2023 forventes at udgøre 19,6 mia. kr. og forventes at stige til 22,4 mia. kr. i 2026.

Størstedelen af skatteindtægterne (ca. 86 %) kommer fra indkomstskat, 10 % fra grundskyld, ca. 3 % fra selskabsskat og ca. 2 % fra dækningsafgift. Dertil kommer mindre beløb fra dødsboskat og forskerskat. Skatteområdet beskrives nærmere i baggrundsnotat om finansiering.

Der er budgetteret med en indkomstskattesats på 24,52% i budgetperioden.

Af tabel 6 fremgår for perioden 2023 til 2026, hvad der er budgetteret med hhv. på udskrivningsgrundlag, vækstprocenter, skatteprocenter og dertilhørende forskudsbeløb af indkomstskatteprovenu.

Tabel 6: Det budgetterede udskrivningsgrundlag, den forudsatte vækst i udskrivningsgrundlaget samt den forudsatte skatteprocent

	B 2021	B 2022	B 2023	BO 2024	BO 2025	BO 2026
<i>- mio. kr., løbende priser -</i>						
Udskrivningsgrundlag*	63.890	66.021	69.162	72.024	75.306	78.741
Budgetteret vækst i udskrivningsgrundlag* ift. foregående år	6,0	3,3	4,8	4,1	4,6	4,6
Vedtaget / forudsat skatteprocent	24,51 %	24,52 %	24,52 %	24,52 %	24,52 %	24,52 %
Skatteprovenu	15.151	15.746	16.663	17.660	18.465	19.307

* I alle årene anvendes efterreguleringsgrundlaget, som er korrigeret for lovændringer vedtaget efter fastsættelsen af statsgarantien. Dette gælder også i 2021-2023 hvor provenuet er udregnet på baggrund af det statsgaranterede udskrivningsgrundlag.

På baggrund af de foreløbige opgørelser af 2021 forventes Aarhus at få en vækst på 6 % mod 5,2 % på landsplan - altså et væksttilæg på 0,8 procentpoint.

I 2022-2026 budgetteres også med en mervækst i udskrivningsgrundlaget ift. landsplan. Væksttilægget stiger fra 0,3 i 2022 til 1,0 i 2024, lidt faldende til 0,9 i 2025 og 0,8 i 2026. Det noget lavere skøn for væksttilægget i 2022 skyldes bl.a. en højere vækst i 2021 end tidligere skønnet, samt vækstforudsætningerne i økonomiaftalen. KL's skattemodel forudsiger, at der ikke er tale om en permanent lav vækst-udvikling. Ligeledes ses også stadig en forventet mervækst i befolkningen ift. landsplan, hvilket også er en begrundelse for væksttilægget i Aarhus ift. landsplan.

I budgetteringen af skatter og generelle tilskud er der i budgetforslaget for 2023 forudsat valg af statsgaranti. På nuværende tidspunkt er det forventningen, at der i 2022 vil være en gevinst på 91 mio. kr. ved valg af selvbudgettering fremfor statsgaranti. Valg af selvbudgettering er altid forbundet med en vis risiko.

På ejendomsskatteområdet er der som følge af boligskatteaftalen væsentlige usikkerheder forbundet med dette års budgetforslag. Som følge af overgangen til de nye ejendomsvurderinger kan der i løbet af budgetperioden komme reguleringer, der påvirker grundskyldsprovenuet. Størrelsesordenen og tidspunktet

for sådanne reguleringer er på nuværende tidspunkt ukendte. Ud fra et forsigtighedsprincip er der i budgettering af ejendomsskatter tages udgangspunkt i af grundværdierne i statsgarantien fra udmeldt af Indenrigs- og Boligministeriet, og i overslagsårene anvendes beregninger af grundværdierne foretaget af KL og Skatteministeriet.

9. Udligning og generelle tilskud

Indtægterne fra udligning og generelle tilskud er budgetteret med udgangspunkt i Økonomiaftalen for 2023 samt KL's skatte- og tilskudsmodel fra juli 2022.

Tabel 7. Udligning og generelle tilskud i forhold til budget 2022

	B2022	MB2023	BO2024	BO2025	BO2026
<i>- mio. kr., løbende priser -</i>					
Generelle tilskud	4.328	3.491	3.292	3.334	3.475

KL's skatte- og tilskudsmodel er sammenholdt med Aarhus Kommunes egne skøn, hvilket giver sig udslag i en række korrektioner af skatte- og tilskudsmodellens beløb:

- I overensstemmelse med hidtidig praksis budgetteres overførselsområdet med udgangspunkt i kommunens egne skøn, hvortil indtægterne tilpasses. Kommunens egne skøn er lavere end KL's skøn, så derfor indlægges mindre indtægter i alle år. I lighed med sidste år er der samtidig - som følge af de byrådsvedtagne investeringsmodeller - budgetteret med en gevinst på overførselsområdet. I år er der indarbejdet en samlet gevinst på ca. 30 mio. kr. om året.
- Der er indarbejdet merindtægter på i alt 22 mio. kr. i 2025 og frem som følge af, at der i finansloven for 2021 er afsat en pulje "Flere hænder i ældreplejen", som fra 2025 forventes overført til bloktilskudsfinansiering. Dette indgår dog ikke i forudsætningerne i dette års skatte- og tilskudsmodel.
- På trods af at der ikke er flertal i Folketinget for en velfærdslov, der bl.a. vil sikre kommunerne automatisk kompensation for ændringer i de demografisk betingede udgifter er der indlagt en forudsætning om, at kommunerne også fremover kompenseres via

økonomiaftalerne som følge af den demografiske udvikling med flere ældre borgere. Kommunerne er i Økonomiaftalen for 2023 kompenseret med 1,25 mia. kr., og der er i budgettets overslagsår indlagt en forudsætning om en kompensation på 1,1 mia. kr. om året på landsplan, svarende til 67 mio. kr. i 2024, 136 mio. kr. i 2025 og 206 mio. kr. i 2026.

- Statstilskuddet er reduceret i henhold til forudsætningerne i økonomisk politik. Det fremgår heraf, at der skal indarbejdes en forudsætning om henholdsvis faldende indtægter fra udligning på 30 mio. kr. om året og kommende effektiviseringskrav el. lign. i kommunerne for ½ mia. kr. om året, svarende til 30 mio. kr. i Aarhus. På den baggrund er statstilskuddet reduceres med 60 mio. kr. i 2023, 120 mio. kr. i 2024 og 180 mio. kr. i 2025.
- Der er indarbejdet en forventet efterregulering af prisskønnet 2021-2022 for udviklingen i priserne til el og gas på ca. 20 mio. kr. i 2023 og frem. Regeringens nuværende prisskøn fra maj 2022 indeholder en forventning om faldende udgifter dertil i resten af året, men foreløbigt er der fortsat en kraftig stigning på disse områder.
- Endeligt er der indarbejdet en forventet negativ regulering af statstilskuddet i 2025 og 2026 på i alt 192 mio. kr. som følge af et forventet provenu fra dækningsafgiften, som overstiger den stigningsbegrænsning på maksimalt 30%, der er aftalt i Folketinget i forbindelse med omlægningen af beskatningsgrundlaget for dækningsafgift fra forskelsværdien til grundværdierne.

Forudsætningerne bag indtægterne fra udligning og generelle tilskud er nærmere beskrevet i baggrundsnotatet Finansiering.

10. Takstfinansierede drifts- og anlægsudgifter

AffaldVarme blev selskabsgjort i 2019, men Aarhus Kommune administrer dog forpligtigelsen vedr. tjenestemænd i AffaldVarme. Herudover kommer udgifter til klimasikring, som Aarhus Kommune afholder i første

omgang, men som løbende betales af Aarhus Vand. Derfor vil "Hvile i sig selv"-virksomhederne løbende have en gæld til kommunen. De budgetterede udgifter til tjenestemænd udgør ca. 12 mio. kr. årligt i budgetperioden. Gælden til kommunen skønnes ved udgangen af budgetperioden i 2026 at være på 80 mio. kr.

11. Anlægsudgifter til ældreboliger

I budgetforslaget er der afsat midler til ældreboliger på 44 mio. kr. i 2023 og 72 mio. kr. i 2024 samt 7 mio. kr. 2025. Udgiften er den del der finansieres via beboernes huslejebetaling.

12. Balanceforskydninger

Det årlige gennemsnit af balanceforskydningerne er -17 mio. kr. i budgetperioden. Ændringerne kan henføres til passiver tilhørende fonds og legater, mellemværende med kirkerne samt andre kommuner og regioner.

13. Nettoafdrag på lån

Nettolånoptagelsen (omfattende ældreboliger, "hvile-i-sig-selv"-området, samt det skattefinansierede område) og inkl. afdrag i perioden udgør ca. 1.010 mio. kr. (dvs. nettoafdrag) i perioden 2022-2026.

Set i relation til kommunens skattefinansierede gæld og den finansielle egenkapital er det dog udviklingen i nettolåntagningen på det skattefinansierede område, der er relevant. På det skattefinansieret område (dvs. ekskl. ældreboliger og "hvile-i-sig-selv"-området) budgetteres der med en nettolånoptagelse på 457 mio. kr. i budgetperioden 2022-2026 under ét (dvs. nettoafdrag). Det består af afdrag på i alt 1.202 mio. kr. samt en fuld udnyttelse af lånemulighederne på i alt 745 mio. kr.

14. Kassebeholdningen

Der er betydelige usikkerheder forbundet med at skønne over gennemsnitslikviditeten gennem hele budgetperioden, da den påvirkes af en række pt. ukendte faktorer, herunder tidsmæssige forskydninger i opsparing, anlægsudgifter og -indtægter, fremtidige låneadgange mm.

Gennemsnitslikviditeten opgjort efter kassekreditregelen er aktuelt på ca. 3,1 mia. kr. (30. juni 2022) – og dermed i "det grønne område", som i kommunens økonomiske politik er fastlagt til mere end 4.000 kr. pr. indbygger. Likviditeten forventes at være faldende i løbet af budgetperioden, men stadig holde sig i det "grønne område". Den vigtigste forklaring på, at der forventes fald i gennemsnitslikviditeten, er forbrug på anlæg.

15. Personale

Udviklingen i det samlede personaletal efter en sparerunde er endnu ikke fastlagt. Det samlede budgetterede personaletal for Aarhus Kommune før sparerunden fremgår af tabel 8. Personaletallet er opgjort som det gennemsnitlige antal heltidsstillinger.

Tabel 8: Gennemsnitlige antal heltidsstillinger

B2022	B2023	BO2024	BO2025	BO2026
21.941	22.511	22.815	23.083	23.095

Det budgetterede antal heltidsstillinger i de enkelte afdelinger fremgår af tabellen "Det budgetterede personaletal", som findes i Budgetredegrørelsen.